

N:o 9.

Ank. till Riksd. kansli den 17 februari 1905, kl. 3 e. m.

*Betänkande, i anledning af väckt motion om ändring af
1 § 3:o) instruktionen för taxeringsmyndigheterna.*

(2:a A.)

Inom Andra Kammaren har af herr *G. B. Hellman* väckts en motion, n:o 67, af följande lydelse:

»I motion n:o 150 till förra årets Riksdag hemställde jag, att Riksdagen måtte besluta sådan ändring af 3 mom. i 1 § af instruktionen för taxeringsmyndigheterna, att senare delen af sagda moment skulle få följande förändrade lydelse:

’börande vid bestämmandet af detta värde skäligt afseende fästas vid åbyggnadernas beskaffenhet och brandförsäkringsvärde, befintligheten af trädgård, park, andel i härads- eller sockenallmanning eller andra förmåner;’

För undvikande af upprepande, tillåter jag mig hänvisa till sagda motions motivering.

Bevillningsutskottet afstyrkte denna motion, dock icke enhälligt. Oaktadt de ytterligare skäl för den påyrkade ändringen, som jag vid ärendets föredragning i Andra Kammaren den 13 april 1904 hade tillfälle att anföra, afslogs motionen.

Då emellertid 1904 års bevillningsutskott i viss mån medgifvit, att olägenheter kunna uppstå och svårigheter möta för en rättvis beskattning i vissa af mig i motionen angifna fall, och då jag själf, på grund af erfarenheter från tjänstgöring som ledamot i beskattningsnämnder, fortfarande känner mig öfvertygad om behovet af en sådan ändring i instruktionen för taxeringsmyndigheterna, att denna instruktions ordalydelse icke lägger hinder i vägen för sagda myndigheter att tillämpa den uttryckliga bestämmelsen i bevillningsförordningens 3 §, att 'fast egendom skall uppskattas till sitt verkliga värde', finner jag mig föranlåten att ånyo bringa detta ärende under bevillningsutskottets och Riksdagens pröfning.

Ett ytterligare skäl synes mig nu hafva tillkommit genom beslutet om egnahemslånerörelsen.

Denna lånerörelse skall gifvetvis medföra tillkomsten af en hel del lägenheter — egna hem — hvilka blifva föremål för taxering såsom fastigheter, antingen som 'jordbruksfastighet' eller som 'annan fastighet'. I bestämmelserna om egnahemslån talas om 2:ne slag af lägenheter för bildandet af egna hem, nämligen jordbrukslägenheter och bostadslägenheter. Synbarligen förekommer dock ordet lägenhet icke här i samma bemärkelse som i bevillningsförordningen och i förordningarna om egostyckning och jordafsöndring. Förfaringssätten vid förvärf af jord till egna hem torde nog i särskilda fall blifva olika. Än genom egostyckning, då den från stamhemmanet afskilda jorden åsättes mantal och således blifver en hemmansdel, hvilken måste såsom jordbruksfastighet taxeras, oafsedt om densamma enligt egnahemsförordningen är att anse som en jordbruks- eller en bostadslägenhet. Än genom afsöndring utan åsättande af mantal, i hvilket fall området i jordeboken upptages såsom lägenhet. I hvilketdera fallet som helst torde ofta byggnaderna å dylika egna hem komma att representera ett högre värde än själfva jordområdet. Har det senare förvärfvats som 'lägenhet', kommer det att i nämnda fall taxeras som 'annan fastighet' och till belopp motsvarande byggnadernas brandförsäkringsvärde. Har jordområdet däremot blifvit åsatt mantal, kommer det samma att taxeras som jordbruksfastighet och då till ett jämförelsevis lägre belopp, äfven om byggnaderna äro af högre värde, då enligt nuvarande bestämmelser i instruktionen för taxeringsmyndigheterna ingen hänsyn får tagas till byggnadernas beskaffenhet i den mån de icke direkt inverka på egendomens afkastning. Det kan därför lätt nog inträffa, att af 2:ne, kanske rent af intill hvarandra belägna, egna hem med samma egovärde och med lika åbyggnader det ena varder såsom jordbruksfastighet

taxerad till blott en bråkdel af det värde den andra äsättes såsom annan fastighet. Men en sådan taxering synes mig icke vara förenlig med rättvisa och billighet samt säkerligen ej heller i öfverensstämmelse med bevillningsförordningens anda i öfrigt. Dock, än mera i ögonen fallande orimligheter i taxeringsväg kunna inträffa. Så t. ex. har ofta förekommit, att mera burgna och oberoende personer, i närheten af städer, stations samhällen eller andra för dem tilltalande och bekvämliga platser, förvärfvat sig ett mindre jordområde och där uppfört en dyrbar villa eller ett propert boningshus. I de fall, att ägaren låtit äsätta det än så ringa jordområdet mantal och icke uthyr någon del af de därå uppförda värdefulla byggnaderna, taxeras en sådan fastighet såsom jordbruksfastighet och då till ett högst obetydligt belopp i jämförelse med det verkliga värde en dylik egendom representerar. Enligt gifna prejudikat är dock en dylik, för vanlig uppfattning rent af orimlig taxering laglig, så länge 3 mom. af instruktionens 1 § har sin nuvarande lydelse. I ofvan påpekade fall gäller det likvisst oftast personer, som icke sakna förmåga att erlægga bevillning för ett taxeringsbelopp, som står i bättre förhållande till egendomens verkliga värde och som blifvit fastställt i närmare anslutning till bevillningsförordningens allmänna föreskrift, att fast egendom skall taxeras till sitt verkliga värde.

Det synes mig därför vara af nöden, att sådana ändringar göras i instruktionen, att taxeringsmyndigheterna blifva oförhindrade efterleva hvad som stadgas i bevillningsförordningens 3 §. Enklast torde detta kunna ske genom att ur 3 mom. af instruktionens 1 § utesluta orden »börande vid bestämmande af detta värde afseende icke fästas å beskaffenheten af sådana byggnader, som på egendomens afkastning icke hafva något egentligt inflytande» och i stället låta sista delen af nämnda moment få här nedan föreslagna lydelse.

På grund af det anförda får jag sålunda vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte besluta sådan ändring i nu gällande instruktion för taxeringsmyndigheterna, att slutet af 3 mom. i dess 1 § erhåller följande lydelse: — — — — 'egendomens verkliga värde; dock att värdet af kreatur, redskap och andra inventarier eller förlag vid jordbruksfastighet icke må vid fastighetsvärdets bestämmande tagas i beräkning;'

Skulle bevillningsutskottet, till hvilket motionen torde komma att remitteras, finna den af mig föreslagna ändringen icke vara till fyllest eller icke i lämpliga ordalag affattad, vågar jag tillika vördsamt hemställa,

att utskottet behagade föreslå de ändringar i nu gällande bevillningsförrättning med därtill hörande instruktion, som för vinnande af motionens syfte befinnas vara erforderliga.»

1 § instruktionen för taxeringsmyndigheterna är i hithörande delar af följande lydelse:

1 §.

Värdet af *fast egendom* föreslås och bestämmes med ledning af:

3:o) den för sådan, under loppet af nästföregångna fem år, försåld egendom senast betingade *köpeskillning*, så vida icke därunder inbegripits godtgörelse för inventarier eller växande gröda, eller köpet afslutats mellan nära anhöriga, eller vid försäljningen förbehåll gjorts om så kallade undantagsförmåner, eller därvid förekommit andra särskilda omständigheter, som skäligen anses hafva inverkat på köpeskillningens bestämmande utöfver eller under egendomens verkliga värde; börande vid bestämmande af detta värde afseende icke fästas å beskaffenheten af sådana byggnader, som på egendomens afkastning icke hafva något egentligt inflytande, liksom värdet af kreatur, redskap och andra inventarier eller förlag vid jordbruksfastighet icke heller må vid fastighetsvärdets bestämmande tagas i beräkning;

Det af motionären framställda förslaget innebär, att ur momentets sista punkt skulle utgå den där förekommande anvisningen, att vid bestämmandet af en fastighets verkliga värde afseende icke bör fästas å beskaffenheten af sådana byggnader, som på egendomens afkastning icke hafva något egentligt inflytande.

Såsom af motionären här ofvan erinrats, väcktes af honom vid 1904 års riksdag en motion med samma syfte som den förevarande, hvilket syfte motionären dock då ville nå genom utbytande af förberörda anvisning

i instruktionens 1 § 3:o) mot en föreskrift, att vid bestämmandet af en fastighets värde skäligt afseende borde fästas vid åbyggnadernas beskaffenhet och brandförsäkringsvärde, befintligheten af trädgård, park, andel i härads- eller sockenallmanning eller andra förmåner. I sitt öfver denna motion afgifna betänkande anförde bevillningsutskottet, att utskottet icke ansåge någon förändring af gällande stadganden i de af motionären anförda afseenden vara af behovet påkallad, i anledning hvaraf utskottet hemställde, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Denna utskottets hemställen blef ock af Riksdagen bifallen.

Enligt hvad inom bevillningsutskottet blifvit upplyst, torde en dylik ojämnhet i fastighetstaxeringen som den af motionären åsyftade någon gång kunna förekomma, ett förhållande som jämväl bestyrkes af de prejudikat, som af motionären åberopats under öfverläggningen i Andra Kamraren rörande hans vid 1904 års riksdag i samma fråga väckta motion, och af hvilka prejudikat utskottet tagit del.

Det lär emellertid kunna ifrågasättas, huruvida de olägenheter i beskattningshänseende, som förorsakas af berörda ojämnhet, skulle blifva afhjälpta genom de af motionären föreslagna förändringar i 1 § instruktionen för taxeringsmyndigheterna. Borttagandet ur nyssnämnda § af här ifrågavarande anvisning beträffande åbyggnaderna kunde nämligen anses gifva vid handen, att i fråga om jordbruksfastighet öfver hufvud ett förfaringssätt, afvikande från det hittills i instruktionen angifna, skulle komma till tillämpning, något som ju icke vore afsikten med en dylik förändring. Vid sådant förhållande torde det vara att befara, att i andra afseenden olägenheter skulle uppstå, hvilka icke uppvägdes af de fördelar, som genom en dylik förändring möjligen stode att vinna.

Oafsedt frågan om sättet, huru det af motionären åsyftade målet bör ernås, har utskottet äfven af följande skäl funnit sig icke kunna tillstyrka bifall till motionen. Behovet af en reformering af vår direkta beskattning i dess helhet framträder allt mera. Att vidtaga en partiell reform, såsom den af motionären föreslagna, synes utskottet därför olämpligt, särskildt då det kan antagas, att förslag i ofvanberörda syfte inom en snar framtid kommer att föreläggas Riksdagen.

Under uttalande af den åsikt, att aflägsnandet af de af motionären

åsyftade oegentligheter vid fastighetstaxeringen lämpligast bör ske i sammanhang med en blifvande, mer omfattande omdaning af vår lagstiftning angående den direkta beskattningen, hemställer utskottet,

att förevarande motion om ändrad lydelse af 1 § 3:o) instruktionen för taxeringsmyndigheterna icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 17 februari 1905.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservation

af herr *Lindblad*.